

HIRSCHNYTT

**God Jul
&
Gott
Nytt År!**

Glada hyresgäster på "adventskaffe" i Vasastan. Elever på Kaggeholms folkhögskola gick Luciatåg och bjöd på vacker körsång. Stiftelsens nya direktör Annette Bengtsson talade, liksom Christine Wallmark.

Efterlängtad mingel med bubbel och körsång

Stämningen var mycket god när hyresgäster äntligen fick möjlighet att ses på en juldofande gemensam tillställning.

När stiftelsen anordnade "adventskaffe med underhållning" i Vasastan (och ett par dagar senare på Kungsholmen) var det många hyresgäster som slöt upp.

Inte så konstigt egentligen – efter så lång tid med pandemi och restriktioner fanns det säkert hos många ett uppdämt behov av att fysiskt träffa andra under trevliga former.

Viktigt för gemenskapen

En hyresgäst som gärna är med när det händer saker är Birgitta Axelsson. Hon var glatt överraskad över upplutningen.

– Det är ju jättekul att så många vill vara med. Det är så värdefullt att vi kan ses på det här sättet, det är viktigt för gemenskapen, sa hon.

Det bjöds inte bara på adventskaffe utan också bubblande vin och kanapéer. Elever från Kaggeholms folkhögskola sjöng vackra julsånger.

Nuvarande och avgående direktör Christine Wallmark höll ett tal som handlade om erövrade kunskaper och

insikter i arbetet med fastighetsförvaltningen, om stiftelsens kapitalförvaltning och om verksamhetens "tredje ben", det vill säga hyresgästerna.

– Jag har under mina 26 år i stiftelsen fått följa ett stort antal hyresgäster och är mycket tacksam för alla dessa möten. Nu är jag också glad över att få lämna direktörsansvaret och jag ser fram emot fortsatta spännande möten med er där jag bara är mig själv. Wow! sa hon och möttes av skratt.

Fint koncept

Stiftelsens nya direktör Annette Bengtsson fick sedan mikrofonen och på frågan hur det känns svarade "neröst". Sedan sa hon:

– Det känns verkligen fantastiskt roligt... det blir något helt annat och spännande jämfört med tidigare.

Hon berättade om hennes tidigare erfarenhet inom omsorgssektorn och sa att det roligaste med hennes nya jobb blir kontakten med hyresgästerna.

– Stiftelsens koncept med egen lägenhet och gemenskap och aktiviteter är otroligt fint. Jag ser fram emot att träffa er och göra roliga och spännande saker tillsammans, sa hon.

Det skvallras på gårdarna och i busen. Inte så konstigt, mycket av mänsklig kommunikation består av skvaller. Huruvvida Bibbi Göransson och Inga Linné skvallrar på bilden är dock högst oklart.

Det skvallras – och det är högst mänskligt

Skvaller - löst spekulativt tisseltassel eller viktig kommunikation som knyter oss samman? Åsikterna går isär, men det råder inget tvivel om att skvaller har varit viktigt i människans utveckling.

Vi framhåller gärna det viktiga mötet mellan människor inom stiftelsen. Vi träffas, frågar kanske hur det är, kommenterar vädret. Kanske utbyter vi också lite skvaller.

Monica Wennström tycker inte om skvaller.

Va!? Skvaller, nej inte jag inte, kanske någon tänker.

Faktum är att skvaller är mycket vanligare än vad många vanligtvis tänker sig. Så mycket som två tredjedelar av all konversation består av skvaller, enligt Nicholas Emler, professor i socialpsykologi vid universitetet i Surrey.

Kanske beror uppfattningen man har när det gäller skvaller på hur man definierar det. Om det handlar om att byta information när det gäller människor i vår närhet eller rör sig om löst spekulativt prat bakom ryggen.

En skev bild

Monica Wennström är tydlig med att hon inte tycker om skvaller.

– Skvaller innebär ofta att man pratar om en person som man inte vet så mycket om. Sedan lägger man till saker och skvallret växer och sprids. Det blir en skev och kanske lite negativ bild av en person. När skvaller

kommer på tal brukar jag säga att jag inte kan uttala mig, säger hon.

Monica ser skvaller som något negativt, vilket det också har betraktats som historiskt.

Under lång tid har det varit tabu att skvallra. I Bibeln förbjuds skvaller. Genom att skvallra så dömer vi andra, och det är Guds uppgift att döma – inte människans:

”Undvik allt onödigt prat. Säg bara sådant som är gott och till hjälp för dem som ni samtalar med, och som kan bli dem till välsignelse.” (Efesierbrevet 4:29.)

Skvaller i hieroglyfter

Trots bibliska påbud så fortsätter vi att skvallra, det tycks vara en allmänmänsklig aktivitet som har funnits i alla tider. Till och med de forntida egyptierna skvallrade, visar hieroglyfer.

”Under lång tid har det varit tabu att skvallra. I Bibeln förbjuds skvaller.”

Men vad är egentligen skvaller? Viveka Adelswärd professor i samtalsforskning, menar att skvaller alltid omfattar minst tre personer: två som skvallrar, och den det skvallras om.

Ofta handlar skvallret om privata angelägenheter. Att skvaller uppfattas negativt beror bland annat på att de som blir utsatta kan drabbas av negativa sociala konsekvenser.

– Det finns ju till exempel skvaller som vetter mot förtal. Ofta uppstår detta för att den som skvallrar själv ska framstå i bättre dager. Det är viktigt att lyfta fram att det

kan vara skadligt med skvaller, säger Viveka Adelswärd. Robin Dunbar, professor i evolutionspsykologi vid Oxforduniversitetet, drar parallellen mellan skvaller och apors lössplockande i varandras pälsar. Syftet med plockandet är att avlägsna löss – och att stärka banden individer emellan.

Plockar löss istället för att skvallra.

att det finns både snällt och elakt skvaller.

– Vardagsskvaller som till exempel handlar om att någon har fått sitt första barbarsbarn är ju harmlöst. Men när det finns en avsikt att likasom i hemlighet baktala eller kritisera någon som kanske betar sig annorlunda – det tycker jag inte om, säger hon.

Hon menar att vissa skvallrar i stället för att prata direkt med den person det berör. Skvallret blir till ett rykte som sprids, i värsta fall ett dåligt sådant.

Eller som Jan Wennström säger:

– En fjäder blir till en fågel. Man får reda på något och lägger till saker. Det blir en berättelse som formas och sprids utifrån vad man tycker om den personen.

Kommunicera direkt

Göran Holmström tror att skvaller finns överallt där människor bor. Han upplever inte att det är mer förekommande här inom stiftelsen än på andra ställen.

Problemet med skvaller som han ser det är när negativa eller spekulativa uppfattningar växer oproportionerligt.

– När det tisslas och tasslas om saker som inte fungerar eller varför vissa agerar så eller så. Om man har invändningar så kan man ju vända sig till personen i fråga eller till kansliet och påpeka saken, menar han.

Skvallret fyller hur som helst en viktig social och kommunikativ funktion, faktiskt oavsett om uppsåtet är ont eller gott. För det mesta är det inte ont, visar Robin Dunbars forskning, det negativa skvallret utgör bara en liten del av det totala skvallret.

Källor: Språktidningen/Jonas Fischer, DN, Wikipedia, etc.

Skvaller mer effektivt

Tidiga människor ägnade sig åt liknande aktiviteter för att skapa sammanhållning men det går bara till en viss gräns. När grupperna sedan blev riktigt stora och blev till samhällen så krävdes något annat som var mer effektivt för att skapa sammanhållning – skvallret.

Skvaller är helt enkelt en del i mänsklig kommunikation och har så varit under mycket lång tid.

Agnes Szabo tror att skvaller existerar i hela samhället och

Det finns både snällt och elakt skvaller; menar Agnes Szabo.

Har du något julminne som du minns särskilt väl?

Anita Henriksson

”När jag var liten bodde jag och min familj ute på Ekerö. En jul när jag var 7-8 år så skulle vi åka in till stan och hämta våra fastrar som bodde vid Vegagatan. Jag minns den fantastiska jultelysningen på Odengatan, jag hade aldrig sett nåt liknande tidigare.

Vi bodde ju på bondvischan. Det var en upplevelse som stannade kvar och som jag tänker på än idag när jag åker på Odengatan.”

Renate Josefsberg

”Jag minns när min pappa hade gått bort, det kändes väldigt tomt den julen. Av min mamma fick jag då en stekpanna i julklapp. Det tyckte jag kändes väldigt konstigt. Jag var ju 45 år och vid den åldern hade jag ju redan skaffat en stekpanna. Jag undrade varför hon inte kunde hitta på nåt bättre. Men den kom till användning trots allt. Eftersom jag är judinna så firar vi också chanukka. Hela familjen firade både chanukka och jul, utom pappa som inte gillade julen.”

Christian Hjelt

”Jag var ofta väldigt nyfiken på vilka julklappar vi skulle få så jag och mina syskon tyckte att vi kunde kika lite grann i förväg, bara lite... julklapparna låg på vinden, det hade vi ju listat ut. Mamma upptäckte vad vi gjorde och blev jättearg. När vi sedan fick öppna paketen var det ju ingen överrask-

ning längre.

När jag var i tonåren fick jag vara tomte och lyckades nog ganska bra för min lillebror trodde verkligen på tomten. Det gjorde däremot inte min egen dotter senare i livet – tills vi åkte till Sälen en jul och hade hyrt en tomte som kom åkande på släde med renar och allt. Då blev hon omvänd och trodde att tomten fanns på riktigt.”

Var försiktig med levande ljus i jul!

Expeditionen har stängt
23 dec - 3 jan.
Trevlig helg!

Vilka är vi när minnet sviker?

Våra minnen formar oss till de vi är. Men särskilt pålitliga verkar de inte vara. Kanske gör inte det så mycket trots allt.

Hur kommer det sig att vi kan glömma vad vi gjorde igår men minns händelser långt tillbaka i tiden? Till exempel dagen då vi lärde oss att cykla eller den där julaftonen när pappa missade tomten för att han var ute och handlade tidningen...

Det beror bland annat på att vi har plockat fram minnet av den där julaftonen ett antal gånger. Och för varje gång vi tänker på julaftonen lagras det in på nytt i det som kallas långtidsminnet. Den här processen kallas rekonsolidering.

Vi putsar berättelsen

Men det faktum att vi har lagrat in en händelse flera gånger betyder inte att du minns precis som det var. När vi tänker tillbaka på en händelse kan det hända att vi putsar vår berättelse, fyller i sådant vi inte riktigt kommer ihåg eller låter historien färgas av associationer vi gör vid tillbakablicken. Det är sedan den putsade bilden vi lagrar, säger Lars Olson, professor på KI.

Låter inte det lite oroväckande? Att vi inte riktigt minns som det var, att vi alla springer omkring med putsade och sminkade minnen av händelser i vårt förflutna. Händelser som har präglat och präglar våra liv, som har format vår identitet. Om våra minnen är putsade – är vår identitet då också putsad? Liksom lite fejk?

Hirschnytt ringer upp och ställer denna lätt filosofiska fråga till Lars Nyberg som är professor vid Umeå universitet och medförfattare till boken **"Det åldrande minnet"**. Han tycks lite road av frågeställningen.

– Jag tror att minnena är pålitliga – i grunden. Vi minns essensen av det vi har varit med om men kanske inte detaljerna. Två personer brukar ha en någorlunda gemensam bild av kärnan i en gemensam händelse långt tillbaka, men sedan tillkommer en krydda av särdrag, som påverkas av hur man mådde den dagen, vad man hade för fokus, vad som fastnade... Det är ungefär som i Kuro-

Hur säker kan du egentligen vara på att du minns rätt? Vi putsar våra minnen, fyller i och lägger till. Betyder det också att bilden av oss själva är putsad?

sawafilmen Rashomon där ett brott uppfattas olika av fyra vittnen, säger Lars Nyberg.

(Påpassligt nog så finns Rashomon - Demonernas port att se på SVT Play från den 17 dec.)

Lurar oss själva

En som förhåller sig väldigt accepterande och pragmatisk till minnens opålitlighet är hyresgästen Håkan Åkerlind.

– Jag minns det jag minns, sedan bryr jag mig inte om det är sant eller ej... jag har upplevt det hela, säger han och ler när vi samlas vid adventskaffet i Vasastan.

Håkans fru Charlotte anser att vi lurar oss själva om vi tror att våra minnen är sanna och pålitliga.

– Vi har minnesbilder som är korrekta men de blandas med bilder som inte är korrekta... det sker ofta när man ska vittna i rättegångar, minnesbilder förändras, säger hon.

Man säger att vårt minne fungerar konstruktivt, det vill säga det fyller i luckor och omformar sådant som motsäger vår tidigare erfarenhet så att alltihop blir sammanhängande och begripligt.

Meningsfullt kanske man kan säga, för oss själva. Det tycks inte göra så mycket att vi inte minns korrekt i detalj. Det viktiga, i de flesta fall, är berättelsen i stora drag. Och precis som Håkan Åkerlind säger: upplevelsen.

Nya rekommendationer från och med 8 december 2021

- Folkhälsomyndigheten rekommenderar alla att hålla avstånd till andra människor i offentliga miljöer, särskilt inomhus.
- Undvik trängsel i kollektivtrafiken och använd munskydd om det inte går att undvika trängsel.

- Tänk alltid på att stanna hemma vid minsta symtom på Covid-19, även om du är vaccinerad. (Du kan bli smittad även om du är vaccinerad.) Enligt Region Stockholm ska alla med symtom på Covid-19 testa sig igen.